

Ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk SAC
Kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej
Wydziału Teologicznego UKSW
w Warszawie

Recenzja osiągnięć ks. dr Sławomira Jerzego Kunki, ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych, wykonana zgodnie z art. 221 ust. 8. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2021 r. poz. 478). Ustawa ta jednoznacznie określa warunki jakie musi spełnić kandydat do stopnia doktora habilitowanego. Już na początku należy stwierdzić, że ks. Sławomir Kunka spełnia wszystkie te warunki, o czym świadczą poszczególne punkty recenzji

1. Dane biograficzne i kwalifikacje naukowe Habilitanta

Ks. Sławomir Kunka, ur. 13.03.1979 r. w Starogardzie Gd., kapłan diecezji pelplińskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Skórczu, w 1994-1998 kontynuował naukę w tamtejszym Liceum Ogólnokształcącym. W latach 1998-2004 odbył formację presbiterów w Wyższym Seminarium Duchownym w Pelplinie. Zwieńczeniem formacji intelektualnej była praca magisterska pt.: *Motyw cierpienia w „Dzienniczku” św. siostry Faustyny Kowalskiej*, napisana pod kierunkiem ks. dra Antoniego Dunajskiego i zrealizowana ostatecznie w 2004 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Święcenia kapłańskie przyjął 30.05.2004 r. z rąk bpa Jana Bernarda Szłagi, a następnie posługiwał jako wikariusz w parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Bytowie i parafii Matki Bożej Królowej Polski w Chojnicach (2004-2006), gdzie był katechetą w Gimnazjum nr 1 oraz II Liceum Ogólnokształcącym.

W październiku roku 2006 rozpoczął studia na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Instytucie Teologii Dogmatycznej, gdzie uczestniczył w seminarium naukowym prowadzonym przez ks. prof. dr. hab. Krzysztofa Góździa (Katedra Historii Dogmatów). Pod jego kierunkiem, przygotował rozprawę doktorską zatytułowaną *Teologiczna wizja cielesności człowieka w nauczaniu Karola Wojtyły – Jana Pawła II*. Egzamin licencjacki złożył 2 czerwca 2008 r., zaś publiczna obrona rozprawy doktorskiej miała miejsce 17 czerwca 2010 r. Po nadaniu mu stopnia naukowego doktora został zatrudniony jako asystent przy wspomnianej Katedrze Historii Dogmatów, zaś w kolejnym roku akademickim jako adiunkt (od 1.10.2011 do 30.09.2015 r.). W tym czasie wykładał teologię dogmatyczną w MSD w Lublinie oraz w WSD w Kielcach.

1 października 2016 roku został zatrudniony jako asystent, a od 1 października 2018 roku jako adiunkt w Katedrze Teologii Fundamentalnej i Dogmatycznej (w tej chwili jest to Katedra Teologii Systematycznej) na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 1 października 2010 r. wykłada teologię dogmatyczną w WSD w Pelplinie, gdzie od 1 września 2015 r. spełnia równocześnie posługę ojca duchownego. Od 2018 roku, w ramach studiów podyplomowych dla katechetów, prowadzi zajęcia z wybranych traktatów teologii dogmatycznej. Dnia 3 stycznia 2020 r. został ponadto mianowany przez biskupa pelplińskiego Ryszarda Kasynę cenzorem ksiąg religijnych.

Zainteresowania Habilitanta koncentrują się wokół personalizmu uniwersalnego, antropologii teologicznej, soteriologii integralnej oraz mariologii, która wpisuje się w prekursorski nurt tzw. mariologii obiektywnej, głęboko związany z personalizmem uniwersalnym i protologią integralną.

2. Osiągnięcia naukowe i ich ocena

Na osiągnięcia naukowe Habilitanta składa się 12 artykułów na temat teologii płciowości człowieka w optyce natury i łaski. W ramach tych zagadnień znajdują się przestrzenie tematyczne badań poza cyklem artykułów, a także aktywność naukowa poza uczelnią i o zasięgu międzynarodowym.

Cykl 12 artykułów otwierają cztery publikacje odnoszące się do daru stworzenia na obraz Trójjedynego Boga, w kolejnych czterech artykułach ukazana osoba ludzka w kontekście jej płciowej natury. Cykl wieńczą cztery artykuły ukazujące płęć w perspektywie zbawczej. Artykuły te, chociaż powstawały od 2010 roku, tworzą całość, która może być opublikowana w formie książkowej. Podejmowane zagadnienia i sposób ich opracowania stanowią kontynuację i nawiązanie do takich teologów, jak ks. dr hab. Jerzy Buxakowski, prof. WSD w Pelplinie oraz ks. prof. dr hab. Czesław S. Bartnik, którzy nawiązywali do teologicznych wywodów Sługi Bożego ks. Wincentego Granata czy ks. Franciszka Sawickiego. Młodsze pokolenie teologów polskich, do których odwoływał się ks. Sławomir Kunka to ks. prof. dr hab. Krzysztof Gózdź, o. prof. dr hab. Jarosław Kupczak OP, o. prof. dr hab. Andrzej A. Napiórkowski OSPPE, a także o. prof. dr hab. Jacek Bolewski SJ (†2012). Z inspiracji zagranicznych myślicieli Habilitant wymienia o. René Laurentina (†2017), prof. Marka Miravallego (Franciscan University of Steubenville) czy Christophera Westa (świeckiego teologa z Ameryki).

Na naukowy tok osobistego rozwoju autora i specyfikę studiów znaczący wpływ miały funkcje pełnione w duszpasterstwie i w posłudze akademickiej, począwszy od podjęcia w ramach studiów doktoranckich i przygotowania dysertacji w świetle analizy myśli filozoficznej Karola Wojtyły oraz jego nauczania pasterskiego jako kardynała i papieża. Dysertacja ta zaowocowała opracowaniem książkowym oraz otwartymi perspektywami dalszych badań w ramach tzw. antropologii adekwatnej. Aktualne pytania o człowieka koncentrujące się na jego osobie i jego naturze oraz o statut płciowości mężczyzny i kobiety w strukturze relacji międzyludzkich wpłynął wydatnie na rozwijanie tego, co wykraczało poza zakres wcześniejszych analiz i naukowych poszukiwań. To, co znacząco różni opisywany cykl artykułów od wcześniejszych badań, to szerszy zakres źródeł i omawianych autorów oraz ukierunkowanie na niepodjęty wówczas szerzej temat płciowości człowieka. Antropologia adekwatna, pozostając znaczącym narzędziem interpretacji źródeł teologicznych, została ubogacona o integralne rozumienie protologii, co dochodzi do głosu szczególnie w końcowych artykułach cyklu. Trzy ostatnie artykuły wyraźnie ukierunkowują myśl na refleksję mariologiczną, dając podwaliny pod konstruowanie tzw. mariologii obiektywnej. Poszerzona i rozwinięta treść dwóch ostatnich artykułów została dołączona do wydania książkowego: *Maryja Matka – tajemnica Ojca. Szkice do mariologii obiektywnej*, cz. 4, Pelplin 2022 (rozdz. 2 i 6).

Ks. dr Sławomir Kunka w ramach cyklu omawianych publikacji świadomie nie podjął zagadnienia agresywnych postulatów ideologii *gender* i związanych z nią

dyskusji czy donosów medialnych. Oceniane artykuły stanowią pozytywny wykład, oparty na niezmiennych podstawach Objawienia Bożego w kwestii teologii człowieka. W cyklu tych artykułów niewiele jest również tekstów stanowiących płaszczyznę dyskusyjną i apologetyczną, co jest zabiegiem przemyślanym i zamierzonym przez Autora dla realizacji przyjętego w cyklu artykułów nadrzędnego celu. Jak wynika z teologicznego ujęcia zagadnienia antropologia teologiczna czerpie z takich traktatów dogmatycznych jak: trynitologia, chrystologia, charytologia czy mariologia. Należy docenić wewnętrzny rozwój i pogłębienie pewnych wątków w kolejnych opracowaniach, co stało się możliwe dzięki wieloletnim badaniom, przeprowadzonych przez Autora w latach 2011–2022.

Jak przyznaje Habilitant, oceniany cykl artykułów nie stanowi ostatecznego stanu badań, ale zamkniętą strukturę problemową, zaś zawarte w tych artykułach postulaty nie wyczerpują warsztatu naukowego autora, gdyż ich rozwinięciem są dalsze badania z zakresu tzw. mariologii obiektywnej czy opracowania natury integrującej (soteriologia, eklezjologia).

Odnosząc się do problemu badawczego, Autor cyklu artykułów stwierdza, że dzieło stworzenia jest pierwszym aktem „bezpośredniego” oddziaływania Stwórcy, nadającego światu i poszczególnym bytom konkretną naturę. W przypadku człowieka natura mówi o jego bezpośredniej relacji do Boga (stworzenie – Stwórca). Wpisana w naturę człowieka płciowość odsłania według Habilitanta prawdę, że człowiek zawsze jest odniesiony do kogoś innego (innej osoby), że nie wystarcza sam sobie. Jego wewnętrzna harmonia duszy i ciała idzie w parze z harmonią zewnętrzną: człowiek to mężczyzna i kobieta. Jak człowieka nie ma bez ciała ani bez duszy, tak natura ludzka ma równocześnie dwa wymiary, dwa wyrazy: męskość i kobiecość.

Habilitant porównuje płć do takich wymiarów jego bytu i egzystencji jak myśl, wola, działanie czy przeżywanie. Dodaje też, że człowiek jest zdolny do budowania różnych relacji, w tym tej wyjątkowej – komunii osób, zaś stworzenie człowieka jest tożsame ze stworzeniem rodziny ludzkiej, w której człowiek uczy się swojej roli. Bez rodziny nie ma człowieka. W kolejnym wniosku czytamy, że płć człowieka jest dla niego „przestrzenią” stawania się bardziej człowiekiem. Płć nie jest przeszkodą dla dzieła Odkupienia. Odkupienie człowieka nie polega też na „wyzwoleniu” go z płciowej własności. Mężczyzna i kobieta zostali odkupieni właśnie tacy, jakich czyni ich płć, tak w aspekcie indywidualnym (*Redemptor hominis*), jak i komunijskim, zaś publikacje z zakresu teologii dogmatycznej (dogmatyków) powinny poddać refleksji właśnie temat ludzkiej płciowości. Wreszcie Habilitant konstruuje wniosek, że Bóg nie tylko stworzył rodzinę, ale też rodzinę odkupił, a więc Chrystus jest również *Redemptor familiae*.

Ukazując w pierwszej części cyklu artykułów dar stworzenia na obraz Trójjedynego Boga, ks. dr Sławomir Kunka anonsuje najpierw Boga jako Stwórcę człowieka, który przez swoje życie duchowe nadaje głębszy sens wszystkiemu, co go otacza, podkreślając, iż wszystko, w co Bóg uposażył człowieka, jest dla niego darem, dzięki któremu rozpoznaje Pana wszelkiego istnienia, przyjmując postawę szacunku i uwielbienia Trójjedynego Boga. Drugi artykuł koncentruje się na obrazie i podobieństwie Boga w człowieku jako mężczyzny i kobiety. Cieleśność oraz rzeczywistość obrazu i podobieństwa Bożego w człowieku spotykają się w nim na poziomie osobowym. Osoba ludzka żyje w ciele i poprzez nie także realizuje swoje

„pierwotne” powołanie i przeznaczenie. Habilitant zaznacza, iż ta prawda wiary znajduje swe dopełnienie i uzasadnienie w fakcie Wcielenia Syna Bożego, które dokonało się to w łonie Dziewicy z Nazaretu.

W trzecim artykule Habilitant odpowiada na pytanie o relację między naturą człowieka, grzechem Ewy i Adama, grzechem pierworodnym i dziełem Odkupienia dokonanym przez Syna Niepokalanej Dziewicy. Zagadnienie to, nakreślając kontekst teologiczny, odnosi się do skutków grzechu pierworodnego, który ogranicza wyrazistość obrazu Trójjedynego Boga w człowieku, implikując równocześnie konieczność Odkupienia, jako że człowiek nie może spełnić swego nadprzyrodzonego powołania o własnych siłach. Omawiając w zwięźczeniu artykułu chrześcijańską koncepcję śmierci, Habilitant nie traktuje jej jako nieuchronnej i powszechnej konsekwencji nieposłuszeństwa Prarodziców, o czym świadczy śmierć Wcielonego Syna Bożego. Jest ona aktem wolności, umieraniem dla ocalenia braci, co – jak zaznacza ks. Kunka – stanowi odwrotność zbrodni bratobójstwa Kaina. Można więc mówić o wzajemnym darze z siebie, tworząc *communio personarum*, gdyż zdolności daru z osoby dla osoby grzech pierworodny nie zniszczył. Na dowód tego Habilitant odnosi się do zbawczego dopełniania się „oblubieńczego” znaczenia ciała mężczyzny i kobiety, którego fundamentem jest obraz i podobieństwo Boże w człowieku, zaś głębia tego zapisu dotyka tajników serca męża i żony, matki i ojca.

Mężczyzna i kobieta jako obraz Boga, a także płęć w aspekcie obrazu Bożego w człowieku i wzajemne odniesienie ich dwojga to tematyka czwartego artykułu z omawianego cyklu. Interesująca jest tematyka roli „oblubieńczego” znaczenia ludzkiego ciała w urzeczywistnianiu Bożego podobieństwa. Jedność w różnorodności, jakiej wzór dostrzegamy w relacji mężczyzny i kobiety, jest możliwa przez „oblubieńczy” sens ludzkiego ciała. W sensie tym wypowiada się rzeczywistość płci, nie tylko na poziomie cielesnym, ale w głębi ich osobowej istoty. Habilitant podkreśla, że bez tej głębi *communio personarum* byłoby pozbawione fundamentu i celu. Treść tego artykułu jeszcze bardziej pogłębia zagadnienie płci w kontekście trynitarnego rozumienia obrazu Bożego, akcentując, iż jedynie relacja osoby do osoby może w pełni zaangażować władze duszy i ciała, w które wyposażeni są kobieta i mężczyzna.

Interesująca jest koncentracja Habilitanta na płciowości, która uczestniczy w realizowaniu podobieństwa do Stwórcy, który jest Ojcem wszystkich (por. Ef 3, 14-15). Oznacza to, że płodność męża i żony jest ich wzajemnym darem, ale ostatecznie każde z nich odzwierciedla w swoim ciebie i poprzez nie wspaniałomyślność i „płodność” samego Stwórcy. Przez tę właśnie płodność mąż i żona stają się rodzicami. Do układu wzajemnego daru dołącza się trzecia osoba, którą jest dziecko jako dar od Boga, a przez to męża dla żony i jej dla niego. Płodność zakłada rzeczywistość rodzicielstwa. Ważnym wymiarem ludzkiej płodności jest „płodność z Ducha”, czyli duchowe macierzyństwo i ojcostwo.

Kolejny artykuł preferuje personalistyczne ujęcie natury człowieka według Karola Wojtyły, który w latach 1957-1978 omawia kontekst filozoficzny pojawienia się terminów „osoba” i „natura” oraz ich znaczenie antropologiczne. Świadczy to, że problem rozumienia ludzkiej natury leży u podłoża tradycyjnej koncepcji prawa naturalnego, której odrzucenie skutkuje według Habilitanta głębszym „pęknięciem” intelektualnym, prawnym i moralnym, niż można by przypuszczać. Bolesne

konsekwencje walki z kategorią prawa naturalnego są ostatecznie konsekwencjami odrzucenia wszelkich praw Stwórcy wobec stworzenia, co skutkuje założeniowym przeciwstawianiem osoby i natury.

Habilitant wykazał, że przyjmując klasyczne rozstrzygnięcia w kwestii definicji osoby osiągamy jej integrację z naturą. Owocuje to głębszym szukaniem i odnalezieniem odpowiedzi na pytanie, jak natura człowieka, z wpisanym w nią prawem i porządkiem stworzenia, staje się płaszczyzną międzyosobowego dialogu Dawcy natury i stworzonej osoby ludzkiej. Konkluzje zaproponowane przez Karola Wojtyłę posłużyły ks. Kunce do dalszego budowania katolickiej koncepcji ujmowania kategorii: osoba – natura – płeć.

Artykuły z drugiej części prezentowanego cyklu dowodzą, że ostatecznie natura człowieka nie da się odseparować od rzeczywistości łaski nadprzyrodzonej, choć sama ujmowana jest na odrębnej płaszczyźnie poznawczej. Ludzka natura nie jest czymś abstrakcyjnym, gdyż należy do konkretnego bytu osobowego, w którym się ujawnia i realizuje. Sama zaś pozwala osobie istnieć i działać. Kontynuując swoje wywody, ks. Sławomir Kunka ponownie podkreśla, że natura ludzka przybiera dwojaki wyraz: męski i żeński, dowodząc, że płeć człowieka jest konstytutywnym elementem i wyrazem ludzkiego bytu. Płciowość mężczyzny i kobiety ma swój wymiar etyczny, w którym ujawnia między innymi cnota czystości, zaś męskość i kobiecość, wraz z odpowiadającym im ojcostwem i macierzyństwem, są podstawowymi formami realizacji Bożej woli w życiu konkretnego człowieka, a także płaszczyzną uświęcania osoby ludzkiej.

Następny, artykuł drugiej części cyklu, a siódmy z kolei podejmuje analizę relacji natury Boga w zestawieniu z naturą człowieka: mężczyzny i kobiety – jako Jego obrazu. Płeć określa mężczyznę i kobietę nie tylko na poziomie biologicznym, psychicznym czy społecznym, ale i osobowym. Budowanie jedności na zasadzie *communio personarum* dokonuje się dzięki różnicy płci, która uzdalnia mężczyznę i kobietę do wzajemnego odniesienia i uczestnictwa w rzeczywistości obrazu i podobieństwa Bożego: Ojca, Syna i Ducha Świętego (Jednego Boga w Trzech różnych Osobach). Płeć otwiera również na dar macierzyństwa lub ojcostwa, które swe źródło ma w Bogu i jako takie nie może podlegać prawu samostanowienia człowieka wbrew temu, co Bóg zamierzył przez prawo natury, czyli w porządku stworzenia. Miłość Bożą Habilitant porównuje do miłości ojca lub matki, przy czym element niepodobieństwa (analogat) jest nieporównywalnie większy od tego, co stanowi o podobieństwie (analogon) między Bogiem a stworzeniem. W tym sensie – jak zauważa ks. Sławomir Kunka – Boże „ojcostwo” i „macierzyństwo” nie są tego samego stopnia i poziomu, co ludzkie rodzicielstwo. Bóg jest ponad tym, co w ludzkiej naturze określone jest płciowością. Należy się więc wystrzeżać antropomorfizmu, czyli przypisywania istotom, które nie są ludźmi, cech ludzkich. W tym kontekście rodzenie w Bogu jest określane jako „ponadpłciowe”, a więc dokonuje się w relacji Ojca i Syna na poziomie ich Boskiej natury, na mocy której są współistotni. Także Syn Boży, narodzony z Maryi Panny, objawia Boga jako Ojca w znaczeniu wyższym, całkowicie Boskim, co potwierdzają słowa z Prologu Ewangelii św. Jana: „Boga nikt nigdy nie widział, Ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, [o Nim] pouczył” (J 1,18). Na potwierdzenie powyższych wywodów artykuł przywołuje w końcu słowa *Katechizmu Kościoła Katolickiego*, że „Bóg jest

czystym duchem, w którym nie ma miejsca na różnicę płci” (KKK 370). Natomiast w odniesieniu do ludzkiej natury, mocą której mężczyzna i kobieta są oboje współistotni, Habilitant akcentuje ich małżeńską jedność, której cechą konstytutywną jest odmienność płci. Uznawszy, że Ojcostwo Boga jest istotnym źródłem ludzkiego bycia matką czy ojcem, należy przyjąć także, że każde dziecko jest przede wszystkim „dzieckiem” samego Boga, bez którego nie ma życia, zaś związek rodziców i ich dziecka jest obrazem i podobieństwem Boskiej jedności Trzech różnych Osób Boskich.

Kolejny, ósmy artykuł, będący próbą zestawienia dotychczasowych wniosków, jest szkicem do teologii ludzkiej płciowości w kontekście nadprzyrodzonego odniesienia do Stwórcy. Najpierw czytelnik dowiaduje się o nowych tendencjach myślowych czy nurtach kulturowych w podejściu do kwestii kobiety i jej miejsca we współczesnym świecie. Na uwagę zasługuje odniesienie do nurtu feminizmu postmodernistycznego, a także koncentracja na radykalnym rozróżnianiu i oddzieleniu płci biologicznej (ang. *sex*) od płci społeczno-kulturowej (*gender*). Habilitant dostrzega, że oba nurty, choć w odmienny sposób, destrukcyjnie wpływają na świadomość młodego pokolenia i zaburzają model małżeństwa i rodziny. Dlatego daje pozytywny wykład teologii ludzkiej płciowości, przypominając, że męskość i kobiecość są jedynie wyrazami tej samej, jednej natury ludzkiej, zaś człowieczeństwo kobiety i mężczyzny jest wspólne co do godności osoby i – odpowiadając na Boże powołanie – ma odpowiadać na wezwanie Stwórcy ku temu, co wzniosłe i nadprzyrodzone. Ks. Kunka uzasadnia, że odmiennie formy realizowania stwórczego powołania: ojcostwo i macierzyństwo, mimo że są wzajemnie powiązane, nigdy nie dadzą się sprowadzić „do jednego”. Mężczyzna i kobieta także inaczej przeżywają cierpienie i poczucie wstydu, inaczej reagują na bodźce. Wszystko to służy ich oblubieńczemu zjednoczeniu w miłości, której źródłem jest Stwórca i Odkupiciel.

Trzecia część prezentowanego cyklu artykułów stanowi zestawienie dotychczasowych wniosków, dowodząc, że niszcząc prawdę o człowieku, sięga się ku nadprzyrodzoności, bo tak daleko sięga powołanie człowieka jako mężczyzny i kobiety. Nie dziwi więc, że kolejny, dziewiąty artykuł cyklu dotyczy aspektu eschatologicznego. Habilitant dowodzi, że dopiero w obliczu śmierci i przejścia do życia wiecznego ujawnia się teologiczny sens tego, kim człowiek jest także przez swoją płciowość. Osoba Jezusa Chrystusa, Jego życie, śmierć i zmartwychwstanie rzucają światło na mroki wątpliwości, rozbitcia i tęsknot ludzkiej egzystencji, dotkniętej nie tylko przemijaniem i śmiercią, lecz także udziałem w zmartwychwstaniu Pańskim. Uwielbione, zmartwychwstałe ciała wciąż będą naznaczone męskością lub kobiecością, zgodnie z naturą człowieka. Jednak w wymiarze eschatologicznym wymiar „oblubieńczego” sensu ciała mężczyzny i kobiety oraz relacje przygodne między ludźmi zostaną przemienione doskonałym odniesieniem każdej z osób ludzkich do Trójjedynego Boga, na wzór (choć nie tak samo) świata aniołów w niebie (Łk 20, 36). Dokona się to przez udział w trynitarniej komunii Osób Boskich i to w całej prawdzie osobowej podmiotowości mężczyzny i kobiety. Autor artykułu dodaje, że w celu uniknięcia niewłaściwej interpretacji, wymuszonej chociażby ideologią *gender*, artykuł podaje katolicką wykładnię słów św. Pawła z Ga 3, 28: „Nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście kimś jednym w Chrystusie

Jezusie". Ostatnia kwestia artykułu odnosi się do tajemnicy Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, którą należy widzieć w analogii wiary jako mocny akcent postawiony przez Stwórcę nad każdym przejawem ludzkiego życia – szczególnie nad macierzyństwem, pracą cierpieniami i śmiercią (jako dopełnieniem ofiary z ziemskiego życia).

Dziesiąty artykuł ukazuje niezbywalną wartość ludzkiego życia człowieka, które jest święte i opiera się na niezmiennych zasadach natury i łaski. Odwołując się do buntu aniołów upadłych, Habilitant przypomina, że ludzka natura, zraniona grzechem początku (*peccatum originale originans*), mającego swe konsekwencje w tym, co określa się mianem grzechu pierworodnego (*peccatum originale originatum*), podlega wpływom złego ducha, ale nie jest mu z konieczności poddana. Dzieło Odkupienia w Ciele i Krwi Syna Bożego, narodzonego z Dziewicy Maryi, czyni bowiem człowieka silniejszym wobec pokus i niszczycielskiego działania diabła i innych demonów.

Spośród wszystkich ludzi żyjących po Adamie i Ewie, ks. Sławomir Kunka wyłącza Maryję z Nazaretu, która została wybrana na Matkę Syna Bożego „przed założeniem świata” (Ef 1, 4) i jako „pełna łaski” (Łk 1, 28), nigdy nie uległa duchowi kłamstwa i nieposłuszeństwa wobec Stwórcy. Artykuł ukazuje rolę Niepokalanie Poczętej Dziewicy w odwiecznych zamysłach Boga wobec człowieka i całego stworzenia, również świata aniołów. Takie ujęcie prowadzi do głębszych przemyśleń dotyczących misterium Niepokalanego Poczęcia i jego związku z dziełem zbawienia, czyli pojednania Stwórcy ze stworzeniem, wprowadziwszy pokój przez krew Chrystusowego krzyża (por. Kol 1, 20). Człowiek wpisuje się w dzieło tego pojednania poprzez zjednoczenie z Niepokalaną Dziewicą-Matką na wzór Chrystusa, Wcielonego, Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego Syna, który stał się ofiarą dla zbawienia braci. Artykuł ukierunkowuje na rozważanie kolejnych kwestii mariologicznych, szczególnie misterium Miłosierdzia Niepokalanego Poczęcia i rekapitulacji maryjnej.

Misterium dziewiczej Matki Boga w cieniu jerozolimskiej świątyni, ukazujące teologiczną głębię antropologicznego kontekstu dogmatu wieczystego dziewictwa Najświętszej Maryi Panny jest treścią artykułu jedenastego. Habilitant dowodzi, że pod wpływem nadprzyrodzonej łaski dziewictwo Maryi stało się dobrowolnie wybraną na całe życie formą realizacji kobiecości i płodności z Ducha, poczynając od tezy o wychowywaniu się Maryi od wczesnego dzieciństwa w świątyni jerozolimskiej. Bazując na dobrze dobranych tekstach źródłowych i fachowych opracowaniach, odnoszących się do tradycji liturgicznej Kościoła, artykuł prezentuje biblijne podstawy, potwierdzające możliwość ofiarowania Maryi w świątyni oraz związane z tym, wczesne i ukryte przed światem, całkowite ofiarowanie się przyszłej Matki Syna Bożego. Końcowe wnioski artykułu naprowadzają na tajemnicę realizacji odwiecznych zamysłów Trójcy Przenajświętszej w życiu konkretnych ludzi, uprzednio wybranych i obdarzonych szczególną łaską. Pośród tych ludzi jako pierwsza jest „pełna łaski” (Łk 1, 28) Dziewica z Nazaretu.

Ostatni, dwunasty artykuł cyklu koncentruje się na życiu i misji św. Józefa, zaślubionego Dziewicy z Nazaretu. Habilitant stwierdza, że jest to druga postać, w której życiu łaska wybrania i owoce współpracy z nią potwierdzają mądrość i dobro Stwórcy. Oblubieńcza miłość Maryi i Józefa jest wzorcem dla każdej miłości kobiety

i mężczyzny. Oblubieńcze zjednoczenie Maryi i Józefa, gdzie źródłem miłości i jedności jest Odwieczna Miłość, urzeczywistnia możliwość „powrotu” ludzkości do utraconego ogrodu Eden. Należy docenić stwierdzenie, że Józef jako mężczyzna stał się ikoną Boga Ojca, który daje i chroni życie. Ks. Kunka dodaje, iż – jako dziewiczy Małżonek Matki Bożej – św. Józef w jakimś sensie odnawia i naprawia „rolę” Adama z ogrodu Eden, a jako Wychowawca Nowego Adama, Chrystusa, swoją absolutną zgodą na realizację odwiecznych zamysłów Boga Ojca, uprzedza to, co w pełni stanie się udziałem Syna Bożego, cichego i pokornego Odkupiciela człowieka.

W Zakończeniu cyklu artykułów Habilitant artykułuje wnioski merytoryczne, wskazując drogi przewyciężenia współczesnego kryzysu antropologicznego w ramach uprawiania teologii, a tym samym broni człowieka przed nim samym. Istotne jest zaakcentowanie nienaruszalnej i bezwzględnej godności wynikającej z Bożego pochodzenia (*genealogia divina*) oraz jego przeznaczenia do wieczności. Ks. Kunka przywołuje wielokrotnie wzmiankowany w zaprezentowanych artykułach fenomen płci człowieka. Przypomina też, że najjaśniejsze światło na relację Stwórcy i stworzenia rzuca misterium Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, która jako Wniebowzięta pozostaje dla wszystkich Matką. Wsparciem i „pomocą” (por. Rdz 2, 18). Artykułuje też wnioski wynikające z cyklu dwunastu artykułów, koncentrując się zwłaszcza na mariologii obiektywnej. Obiektywizm ten wynika z potrzeby uwolnienia mariologii od redukowania jej zakresu do dwóch typów: mariologii chrystotypicznej i eklezjotypicznej na rzecz przyjęcia postulatu personalistycznego, który obiektywizuje ujęcie i pozwala sięgnąć do całego bogactwa katolickiej nauki o Matce Bożej. Aksjomatyczne dla tego ujęcia jest twierdzenie, że Matka Boża, Niepokalana Dziewica Maryja, wzięła czynny udział w Odkupieniu obiektywnym. Ostatecznie Maryja jest kluczem hermeneutycznym teologii nie przez spełnianie „funkcje” czy „role” w zbawczym planie Trójjedynego Boga, ale całą swoją Osobą: jako Dziewica-Matka, Niepokalana i Wniebowzięta.

Należy docenić, że zaprezentowane w ramach cyklu artykułów połączenie analizy filozoficznej z teologiczną w duchu koła hermeneutycznego z encykliki św. Jana Pawła II *Fides et ratio* pozwala na syntetyczne ujęcie tajemnicy stworzenia i zbawienia, natury i łaski, wbrew różnym upraszczającym i fragmentarycznym ujęciom współczesnej teologii. Habilitant konsekwentnie stwierdza, że teologia płci pozwala na ujmowanie teologii systematycznej z innej perspektywy; dotyczy to zarówno teologii moralnej, jak i dogmatycznej (szczególnie w aspekcie chrystologii, antropologii, mariologii, eklezjologii i sakramentologii). Jako swoiste novum należy uznać wniosek, w świetle którego teologia płci dostarcza nową zasadę jedności dla całej teologii, zagubionej w mnogości i pluralizmie nowożytnych ujęć.

W ramach nowych perspektyw badawczych Habilitanta należy wymienić paschalny wymiar Eucharystii (aspekt ofiary) oraz sakramentalność małżeństwa (świętość i godność rodziny). Kategorią łączącą rzeczywistość obu sakramentów świętych jest „przymierze” oparte na krwi i jedności ciała. W przypadku Nowego Przymierza mowa jest tu o Krwi Syna Bożego, narodzonego z Dziewicy Maryi oraz o jedności Ciała Chrystusa, jakim jest Kościół, dzięki któremu tą jednością ma być całe stworzenie.

Z treści artykułów przedstawionych przez ks. Sławomira Kunkę wyłania się także postulat bardziej teologicznie osadzonej interpretacji zagadnienia natury człowieka w optyce dogmatu Chalcedońskiego, w kluczu personalizmu uniwersalnego. Na pochwałę zasługuje uwzględnienie przez Habilitanta, wypracowanej przez ks. prof. dra hab. Czesława Stanisława Bartnika tematyki „rekapitulacji maryjnej”, bliskiej ujęciom św. Jana Pawła II i Benedykta XVI.

Odnosząc się do kształcenia przyszłej kadry naukowej należy zauważyć prowadzone przez ks. Sławomira Kunkę w ramach seminarium naukowego (głównie w WSD w Pelplinie) prace magisterskie, zwłaszcza z zakresu antropologii nadprzyrodzonej i mariologii. W autoprezentacji czytamy, iż czekające na realizację prace, obok 16 już obronionych, przyczyniają się do rozwoju u kleryków, studentów teologii, zachwytu nad mądrością Stwórcy, miłością Odkupiciela oraz piękna Arcydzieła Trójcy Przenajświętszej, jakim jest Niepokalana Dziewica Maryja.

Za najbardziej aktualne problemy, którym musi stawić czoło współczesna teologia katolicka, Habilitant słusznie uznaje: integralne ujęcie osoby ludzkiej w świetle natury i dwojakiego jej wyrazu w męskości lub kobiecości; nierozzerwalność sakramentalnego małżeństwa mężczyzny i kobiety, opartego na Nowym Przymierzu we Krwi Chrystusa; wiarę w prawdziwą, rzeczywistą i substancjalną (*vere, realiter et substantialiter*) obecność Chrystusa w Najświętszym Sakramencie Eucharystii (KKK 1374; *Breviarium fidei*, VII 289) oraz absolutną niemożliwość przyjmowania sakramentu święceń przez kobiety (Wj 12, 5). Światło do rozwoju nauki katolickiej bije od prawowiernie uprawianej trynitologii: nauki o Jedynym Bogu w Trzech Osobach. Ks. Sławomir Kunka jest zdania, iż warunkiem prawowiernego czerpania przez antropologię teologiczną z trynitologii, jest zdrowa, obiektywna mariologia. Aby Słowo-Mądrość mogło w Kościele stawać się Ciałem-Pokarmem dla świata, potrzeba dziewiczej prostoty i pokornej mądrości, których uosobieniem jest Niepokalana Maryja Panna (Łk 1, 34-35).

Jako kierownik duchowy alumnów, ks. Kunka podkreśla, że ortodoksja i praktyczność stanowią cechy istotne jego powołania. Teologia – jak uczył i pisał abp Alfons Nossol – ma być bliska życiu, ale nie może uginać się ku małoduszności i pozoronactwu, narzucanemu przez ducha laickiego i modernizm. Należy przyznać, że temu zadaniu dobrze posłużył cykl artykułów poświęconych nadprzyrodzonej perspektywie płciowości człowieka, mężczyzny i kobiety, który otrzymał swą naturę od Boga, dobrego Stwórcy i Pana wszystkiego. Stąd sugestia Habilitanta, aby prowadzone wykłady, przeprowadzane kwerendy, przygotowywane teksty i wydawane publikacje podporządkowane były spójnej wizji teologicznej, opartej na Objawieniu Bożym i jego prawowiernej interpretacji w łonie Chrystusowego Kościoła.

3. Przestrzeń tematyczne badań poza cyklem artykułów

Badania naukowe Habilitanta, poza zaprezentowanym wyżej cyklem artykułów, koncentrują się na czterech głównych obszarach problemowych:

- A) Mariologia obiektywna
- B) Ujęcia integrujące
 - B1) Plan ukryty w Stwórcy
(Protologia integralna – aspekt soteriologiczny)

B2) Duch mówi do Chrystusowego Kościoła o człowieku
(Eklezjologia integralna – aspekt trynitarny i antropologiczny)

C) Kontynuacja badań z doktoratu nad antropologią adekwatną św. Jana Pawła II

D) Popularyzacja katolickiej dogmatyki w optyce duchowości

Ad. A). W ramach mariologii obiektywnej Habilitant opublikował pięć książek i cztery artykuły oraz trzy wykłady i referaty, wygłoszone podczas konferencji naukowych. W publikacjach tych, chociaż nie wszystkie są ściśle naukowe, zachęca do budowania takiej mariologii, u podłoża której leży cały dorobek mariologii biblijnej, nauczania Ojców Kościoła, znanych mistyków i prawowiernych teologów. W świetle tych publikacji mariologia obiektywna opowiada się za dowartościowaniem obiektywnego udziału Dziewicy Maryi w dziele Odkupienia. Jako Matka Słowa Wcielonego realnie uczestniczy w całym dziele Odkupienia i w Ofierze krzyżowej swego Jednorodzonego Syna. Pogłębienie tej prawdy pozostaje w służbie rozumienia katolickiej teologii sakramentu kapłaństwa oraz wierze w prawdziwą, rzeczywistą i substancjalną obecność Syna Bożego w Najświętszym Sakramencie Eucharystii (zob. KKK 1374).

Ks. Sławomir Kunka zaznacza, że prezentowane przez niego ujęcie mariologii wynika z nauczania Soboru Watykańskiego II, który nie chciał przedstawiać „pełnej nauki o Maryi ani rozstrzygać kwestii jeszcze nie całkowicie wyjaśnionych prac teologów. Zachowują tedy nadal swoje prawo poglądy, jakie w szkołach katolickich swobodnie podaje się o Tej, która w Kościele świętym zajmuje miejsce najwyższe po Chrystusie, a zarazem nam najbliższe” (KK 54). Teolodzy katoliccy nie mogą się więc dyspensować od pogłębiania tych aspektów wiary, które w obecnych okolicznościach zewnętrznych mogą zostać pogłębione i pełniej zrozumiane. Habilitant docenia rolę Ojca w łasce udzielonej Maryi, jako że w takim ujęciu lepiej widać, na czym polega macierzyńska rola Maryi wobec Kościoła jako Pośredniczki łask.

Ad. B). Według Habilitanta ujęcia integrujące mają za cel zogniskowanie wybranych kwestii teologicznych w szerszych ramach określonych traktatów, aby łatwiej było dostrzec w nich pełniejszy obraz i teologiczne przesłanie. Interpretacja treści objawionych winna dążyć do odkrywania zamysłu objawiającego się Boga. Dzięki takiemu ujęciu można owocniej dostrzec wewnętrzne powiązania poszczególnych prawd wiary i ich jeden wspólny kierunek, który przekracza walory intelektualne i horyzonty naukowości przyrodzonej. Perspektywa zintegrowania różnych aspektów merytorycznych określonych dziedzin teologii jest zgodna z zasadą analogii wiary (*analogia fidei*).

Najpierw ks. Sławomir Kunka odnosi się do protologii integralnej w aspekcie soteriologicznym, poświęcając temu zagadnieniu 8 artykułów naukowych oraz trzy wykłady i referaty, które z różnych aspektów przybliżają prawdy objawione, często w refleksji umniejszane czy bagatelizowane. Punktem wywodów Habilitanta jest uznanie hermeneutyki ciągłości w realizacji historii zbawienia, co pozwala stwierdzić, że stworzenie jest ukierunkowane na Odkupienie, dzieło Odkupienia zaś bazuje na prawdzie stworzenia, na naturze nadanej dziełom przez Stwórcę. Dlatego rozumienie pełni teologicznego sensu koncepcji stworzenia domaga się soteriologicznego pogłębienia. Taki właśnie cel ma ujmowanie opisów stworzenia świata i człowieka oraz interpretowanie grzechu początku w optyce wydarzeń zbawczych.

Kolejny cykl pięciu artykułów naukowych oraz dwóch wykładów i referatów koncentruje się na eklezjologii integralnej w aspekcie trynitarnym i antropologicznym. Chodzi o to, co Duch mówi do Chrystusowego Kościoła o człowieku. Habilitant zauważa, że założony przez Chrystusa Kościół jest teandryczny, a jednocześnie żywy, konkretny, historyczny i służący sprawie zbawienia człowieka. W naturze Kościoła odbija się natura Trójjedynego Boga. Wynikają z niej posłanie misyjne i ontologiczna świętość, której współczesny świat nie rozumie, a bardzo potrzebuje. W Kościele realizują się obietnice Chrystusa dotyczące przyjścia Ducha, który pouczy, pocieszy i doprowadzi (...) do całej prawdy” (J 16, 13). Duch Święty wciąż buduje i uświęca Kościół, a w nim tych, którzy przyjmują słowo Syna i wolę Ojca, „przenika wszystko, nawet głębokości Boga samego” (1 Kor 2, 10). Eklezjologia integralna uwzględniona we wspomnianych artykułach, choć charakteryzuje się częstym odwoływaniem się do aspektu pneumatologicznego, ukierunkowana jest na kreślenie obrazu antropologii katolickiej w kontekście dogmatu trynitarnego. Należy się zgodzić, że takie ujęcie eklezjologii unika rozwiązań zarówno naturalistycznych, jak i mistycyzujących. Kościół żyje życiem Osób Boskich wzajemnie się obdarowujących i czerpie swą świadomość z rozważanego słowa Bożego oraz łaski nadprzyrodzonej udzielanej tym, którzy uczestniczą w życiu Chrystusowego Kościoła.

Ad C). Aż 20 książek i artykułów naukowych popularno-naukowych oraz siedem wykładów i referatów stanowi kontynuację badań z doktoratu nad antropologią adekwatną św. Jana Pawła II. Habilitant pochyła się nad nauczaniem Jana Pawła II i Benedykta XVI, traktując je jako klucz do zrozumienia obecnego stanu doktrynalnego Kościoła i „najbliższą” dostępną teologom odpowiedź na rodzące się obecnie najbardziej ważne i trudne pytania natury moralnej, duchowej czy dogmatycznej. Z publikacji jasno wynika, że myśl filozoficzna Karola Wojtyły, która odzwierciedla się w teologii papieskiego nauczania, stawia owocnie opór dyktaturze relatywizmu i rozmywaniu granic między tym, co jest prawdą, a tym, co jest kłamstwem; co za tym idzie – między tym, co dobre, i tym, co złe. Należy docenić uzupełnienie doktoratu nauczaniem Benedykta XVI, który ubolewał, że Oświecenie zabsolutyzowało rozum i odrzuciło prawdę objawioną. Podjął to następnie i kontynuował pozytywizm redukując człowieka do płaszczyzny wyłącznie materialnej. Dlatego następca św. Jana Pawła II na Stolicy Piotrowej poświęcił bardzo wiele uwagi walce z fatalną dyktaturą relatywizmu, która zniewala ludzkie sumienia, niszczy dusze i oddala ludzi od Boga. Przemawiając 21.05.2010 roku do uczestników XXIV Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady Świeckich, Benedykt XVI nalegał, aby badać rzeczywistość we wszystkich jej aspektach, a więc również w aspekcie teologicznym, wychodząc ponad wszelki redukcjonizm ideologiczny lub życzenia utopijne; trzeba zarazem okazać się otwartym na każdy prawdziwy dialog i współpracę, pamiętając, że polityka powinna być złożoną równowagą pomiędzy ideałami a interesami. Nigdy jednak nie można zapominać, że wkład chrześcijan może okazać się decydujący tylko wtedy, gdy zrozumienie wiary stanie się zrozumieniem rzeczywistości, kluczem osądu i przekształcenia. Kontynuując badania z zakresu rozprawy doktorskiej, ks. Kunka zadowolająco spełnił przytoczone oczekiwania papieża Benedykta XVI.

Ad D). Popularyzacja katolickiej dogmatyki w optyce duchowości, która obejmuje 19. książek i artykułów naukowych i popularno-naukowych, cztery książki redagowane oraz referat, jest z pewnością pokłosiem posługi ks. Sławomira Kunki jako ojca duchownego alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Habilitant nadmienia, że teologia duchowości, to „dogmat w ruchu”, który zobowiązuje do poświęcenia większej uwagi zagadnieniu wzajemnej relacji poszczególnych traktatów dogmatycznych i zagadnień z zakresu teologii duchowości (ascetyki). Wspólnym mianownikiem obu dyscyplin teologicznych jest powołanie człowieka do pełni szczęścia w zjednoczeniu w Trójcą Świętą. Prowadzą do tego konkretne praktyki, przeżywane zgodnie z duchem Ewangelii i ludzką naturą, otwartą na nadprzyrodzoność.

Habilitant jest świadomy, że zagrażający obecnie ortodoksyjności nauczania teologów nurt modernistyczny (relatywizm, okazjonalizm, subiektywizm, laicyzm) domaga się wprowadzenia do budowanych koncepcji teoretycznych praktycznych implikacji natury moralnej, duchowej i pastoralnej. Jego publikacje starają się więc służyć temu postulatowi. Słuszne jest stwierdzenie, że podstawowe prawdy wiary, często dla wiernych i poszukujących wiary, mało zrozumiałe, potrzebują prostszej formy przekazu, która – nie rezygnując z wierności Magisterium Kościoła – przez tzw. dostosowanie do zdolności słuchających i ich osobistych przekonań, ale ukazuje bogactwo wiary w sposób przystępny i adekwatny do zdolności percepcyjnych słuchacza czy czytelnika. Celem popularyzowania dogmatyki katolickiej jest więc – według Habilitanta – odpowiedź na potrzebę najbardziej aktualną, jaką jest dziś tęsknota wierzących za jasną wykładnią moralną (*ethos*), która opiera się na pewnych podstawach doktrynalnych (*logos*).

4. Aktywność naukowa poza uczelnią i o zasięgu międzynarodowym

A) Współpraca z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, poza dwoma artykułami, wydanymi w recenzowanym czasopiśmie naukowym „Polonia Sacra”: 1. *Szkic do teologii ludzkiej płciowości*, „Polonia Sacra” 2012 nr 31(75), s. 177-198 [http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15633_ps_521]; 2. *Grzech pierworodny a obraz Boży w człowieku*, „Polonia Sacra” 2014 nr 4(37), s. 59-79. [http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15633_ps_739], obejmuje trzy referaty, wygłoszone w ramach wykładów otwartych:

1. *Ewangelia ludzkiej cielesności*. Wykład wygłoszony 17 marca 2011 r. w ramach cyklu wykładów otwartych *Jan Paweł II. Posługa myślenia* w Ośrodku Badań nad Myślą Jana Pawła II UPJP2 w Krakowie.

2. *Natura i osoba*. Wykład wygłoszony 18 kwietnia 2013 r. w ramach cyklu wykładów otwartych *Jan Paweł II. Posługa myślenia* w Ośrodku Badań nad Myślą Jana Pawła II UPJP2 w Krakowie.

3. *O Matce Bożej*. Wykład wygłoszony 14 marca 2019 r. w ramach cyklu wykładów otwartych *Jan Paweł II. Posługa myślenia* w Ośrodku Badań nad Myślą Jana Pawła II UPJP2 w Krakowie.

Wykłady te są treściowo zbieżne z publikacjami omówionymi wyżej i zasługują na pozytywną ocenę.

Ponadto w grudniu 2023 roku Habilitant odbył na Wydziale Teologicznym UPJP2 w Krakowie Tygodniowy staż naukowo-dydaktyczny, w ramach którego przeprowadził wykłady dla studentów teologii specjalności kapłańskiej, katechetyczno-pastoralnej i teologii systematycznej. Stażysta aktywnie uczestniczył w seminarium naukowym dla magistrantów oraz w seminarium naukowym w szkole doktorskiej, przeprowadził ponadto kwerendę naukową w Bibliotece Głównej oraz odbył konsultacje z pracownikami Wydziału Teologicznego. W ramach konsultacji podjęte zostały szczególnie kwestie dotyczące jednoczącej wizji teologicznej oraz reinterpretacji katolickiej soteriologii i współczesnej mariologii.

B) Współpraca z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, w ramach której Habilitant opublikował dwa artykuły wydane w recenzowanym czasopiśmie naukowym „*Studia Theologica Varsaviensia*”, pt.: *Człowiek jest dzieckiem miłości, nie przypadku. Zarys teologii stworzenia według Jana Pawła II*, „*Studia Theologica Varsaviensia*” 2014(52) nr 1, s. 59-78, obejmuje referaty wygłoszone w ramach konferencji naukowych na UKSW:

1. *Wolność oddana Niepokalanej. Przesłanie maryjne Pierwszej Pielgrzymki św. Jana Pawła II do Ojczyzny*. Referat wygłoszony 23 maja 2019 r. w Ołtarzewie w ramach konferencji naukowej *Jan Paweł II i polska wolność. 40-lecie Pierwszej Pielgrzymki do Ojczyzny*.

2. *Dogmat Niepokalanego Poczęcia w optyce teologii ciała*. Referat wygłoszony 23 października 2020 r. w ramach konferencji naukowej *Jana Pawła II teologia ciała. Ołtarzewskie Dni Apostolstwa 2020 (WSD w Ołtarzewie)*; on-line.

Do współpracy z Wydziałem Teologicznym UKSW należy również zaliczyć Tygodniowy staż naukowo-dydaktyczny w Warszawie, w ramach którego przeprowadzony został wykład na temat reinterpretacji dogmatów maryjnych dla studentów teologii (w ramach monografu z dogmatyki dla uczestników specjalistycznych studiów teologii). Stażysta uczestniczył także w wykładach z ekumenizmu i religiologii, prowadzonych przez profesorów Wydziału Teologicznego. Wziął również czynny udział w seminarium naukowym dla magistrantów i uczestników Szkoły doktorskiej. Zapoznał się z warsztatem badawczym i tematami przygotowywanych przez studentów prac i rozpraw naukowych. Przeprowadzone zostały ponadto konsultacje naukowe z pracownikami Wydziału Teologicznego, a w ramach poszerzenia obszaru badań z zakresu chrystologii integralnej i mariologii obiektywnej stażysta dokonał solidnej kwerendy bibliotecznej.

C) W zakresie współpracy międzynarodowej Habilitant nie wykazał stypendium naukowego, co można usprawiedliwić licznymi obciążeniami w Polsce, zwłaszcza posługą kierownika duchowego alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Do współpracy zagranicznej ks. Sławomir Kunka zaliczył natomiast artykuły opublikowane w czasopismach zagranicznych oraz wygłoszony w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II wykład dla obcokrajowców – w języku angielskim:

1. *Le Corps de Dieu de la Vierge Immaculée*, „*Communio*” 2020(3) nr 1(5), s. 100-113 [édition en français pour le Rwanda].

2. *The Eternal Plan of the Father and the Immaculate Conception of the Mother: The Foundations of an Objective Mariology in the Theology of Blessed John Duns Scotus*, "Religions" 2022 t. 13(12), nr 1210 [<https://doi.org/10.3390/rel13121210>]. [*The Virgin Mary in the Middle Ages and the Renaissance. Devotion and Iconography*, red. J. M. Salvador-González, Madrid–Basel 2023, s. 211-219; https://www.mdpi.com/journal/religions/special_issues/4F1WM348P0].
3. *Is a Theological Synthesis Still Possible? The Paradigm of Objective Mariology*, "Religions" 2023 t. 14(7), nr 831 [<https://doi.org/10.3390/rel14070831>].
4. Wykład dla obcokrajowców w j. angielskim w ramach Systematic Theology. Doctoral Studies in English: *Christian soteriology* [obligatory lectures] (KUL, rok 2014-2015, sem. I; http://www.kul.pl/files/862/Theology_in_English.pdf).

5. Podsumowanie:

Biorąc pod uwagę wymogi dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego podanych w Ustawie – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce art. 219, stwierdzam na podstawie przekazanych mi materiałów, że ks. dr Sławomir Jerzy Kunka – mimo braku odrębnej książki habilitacyjnej – znacząco poszerzył swój dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora nauk teologicznych. W pełni zadowalające są również osiągnięcia dydaktyczne Habilitanta.

Jak zaznaczono wyżej, pewnym mankamentem jest rodzaj współpracy międzynarodowej ks. Sławomira Kunki, który urzeczywistnia się w trzech publikacjach, w języku francuskim i angielskim oraz w jednym wykładzie dla obcokrajowców wygłoszonym na KUL-u w Lublinie. Jednak znajomość przez Habilitantkę dwóch języków obcych jest obiecująca odnośnie do twórczego rozwoju współpracy międzynarodowej w przyszłości.

Dokonując analizy wskazanych powyżej przejawów dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego oraz pewnych przejawów współpracy międzynarodowej, mimo że Habilitant nie ubiegał się o granty naukowe, które bez wątpienia dopingują do bardziej ambitnych, w tym również zagranicznych projektów badawczych, należy uznać, że dotychczasowy dorobek stanowi podstawę do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych.

W związku z powyższym pozytywnie oceniam zaprezentowane dokonania naukowe jako oryginalne i wartościowe poznawczo oraz wnoszę, aby Komisja habilitacyjna podjęła uchwałę w sprawie nadania ks. dr. Sławomirowi Jerzemu Kunce stopnia doktora habilitowanego.

Kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej WT UKSW

Ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk SAC

Warszawa, 23 maja 2024 r.